

Uitgangspunten organisatie Groenfonds Midden Delfland

1. Inleiding

Overeenkomsten

In 2000 heeft Schipluiden een overeenkomst gesloten met Delft inzake de ontwikkeling van de Harnaschpolder. Later (2001) heeft Den Haag zich aangesloten.

De ontwikkeling van de Harnaschpolder gaat verder dan alleen realisatie van een bedrijventerrein, woningbouw en een AWZI. Bij de overeenkomsten erkennen de gemeenten de bijzondere betekenis van het unieke open landschap Midden-Delfland voor de regio. Daarom wordt in de overeenkomsten besloten tot de oprichting van een Groenfonds. Hiervoor heeft de gemeente Schipluiden € 453.780 (fl 1 miljoen) toegezegd, Delft € 4.537.800 (fl 10 miljoen) en Den Haag € 2.268.900 (fl 5 miljoen). Destijds is afgesproken dat het dagelijks beheer en uitvoering van het fonds bij de gemeente Schipluiden zal komen te liggen, maar vanzelfsprekend zullen Delft en Den Haag ook daadwerkelijk betrokken zijn bij het beheer van het fonds. In 2003 heeft Maasland zich aangesloten door ook € 320.000,- toe te zeggen voor het Groenfonds, alsook de gemeente Maassluis met een toegezegde donatie van € 500.000,--..

Nadat Schipluiden en Maasland zijn opgegaan in de nieuwe gemeente Midden-Delfland, dient de nieuwe gemeente behoud en ontwikkeling van de landschappelijke en recreatieve waarden van dit gebied als de centrale beleidsopgave te beschouwen. Het Groenfonds is hierbij één van de instrumenten.

Achtergrond

Het open agrarisch cultuurlandschap is kenmerkend voor het gebied Midden-Delfland. Na de afronding van de reconstructiewerkzaamheden in Midden-Delfland (in 2005) is er een belangrijke taak weggelegd voor de gemeenten in en rond Midden-Delfland om het gebied als geheel open en groen te houden. De recreatiegebieden aan de randen van de steden worden beheerd door het recreatieschap Midden-Delfland, de natuurgebieden door Natuurmonumenten. Voor het overgebleven agrarisch cultuurlandschap dat tussen deze recreatiegebieden ligt, wordt de melkveehouderij als drager gezien. Nu echter de economische basis voor de melkveehouderij steeds slechter wordt, is er gezocht naar een middel om dit zo gewaardeerde landschap te kunnen behouden. Het Groenfonds Midden-Delfland moet een instrument worden om deze gezamenlijke doelstellingen – het open en groen houden van Midden-Delfland - te realiseren. Dit is niet alleen van belang voor de nieuwe gemeente Midden-Delfland, maar (vooral) ook voor het aangrenzende stedelijk gebied. Veel recreanten beperken zich namelijk niet tot de recreatiegebieden, maar waarderen juist het eeuwenoude agrarisch cultuurlandschap.

Uiteindelijk heeft zo iedere zone in Midden-Delfland zijn eigen drager: het recreatieschap draagt zorg voor het beheer van de recreatiegebieden, de gemeente voor het gemeentelijk groen, natuurmonumenten voor de natuurgebieden, en het Groenfonds voor het agrarisch cultuurlandschap.

Verdere inrichting van het fonds

De verdere inrichting van het Groenfonds is in de overeenkomsten tussen Schipluiden, Delft en Den Haag niet verder uitgewerkt. Deze notitie bevat daarom een aantal uitgangspunten voor de verdere inrichting van het fonds. Op hun beurt vormen deze uitgangspunten weer de basis voor de statuten van een op te richten stichting die bij deze notitie zijn gevoegd. Vooruitlopend op de organisatie- en uitvoeringsstructuur van het Groenfonds, hebben de raden van Schipluiden en Delft reeds ingestemd met de notitie "Voor wie wacht, komt alles steeds te laat" (zie bijlage). De uitgangspunten van de hiervoor u liggende notitie bouwen daarop voort.

2. Rechtsvorm: stichting

Stichting

Voor de rechtsvorm van het fonds is gekozen voor een stichting (zie bijlage voor onderzoek Cap Gemini). Een groot voordeel is dat in de toekomst private partijen sneller geneigd zijn om geld te doneren aan een stichting, dan aan een overheidsinstelling. Een stichting wordt meestal gehanteerd voor activiteiten waarmee een ideëel of sociaal doel wordt nagestreefd. De reden hiervoor ligt in het feit dat een stichting niet tot doel mag hebben uitkeringen te doen aan haar oprichters of het bestuur van de stichting. Omdat een stichting rechtspersoonlijkheid bezit, kan zij zelfstandig optreden, eigen verplichtingen aangaan, rechten verkrijgen en bezittingen hebben. Het vermogen van de stichting is geheel afgescheiden van dat van haar oprichters: de drie gemeenten. Schuldeisers van de stichting hebben in beginsel alleen verhaal op het vermogen van de stichting en niet op dat van haar oprichters.

Oprichting: Statuten

Een stichting heeft statuten waarin de uitgangspunten en werkwijze van de stichting worden geconcretiseerd. De punten uit deze notitie vormen de uitgangspunten voor deze stichting. Naast de oprichting bij notariële akte, moet de stichting worden ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Als startkapitaal wordt uitgegaan van de bedragen zoals deze in de overeenkomsten worden vermeld, te vermeerderen met de bedragen uit de verkoop van woningen en bedrijfsterrein in de Harnaschpolder. Het gaat hier om een totaal bedrag van € 8.080.480,-, waarbij vanuit Schipluiden € 453.780,- is toegezegd, vanuit Delft € 4.537.800,-, Den Haag € 2.268.900,-, Maasland € 320.000,- en Maassluis € 500.000,-. Dit totaalbedrag wordt volgens de overeenkomsten vermeerderd met € 1.362,- per woning vanuit de toekomstige exploitatie van het Middengebied, en € 453.780,- (€ 4,54 per m²) vanuit de toekomstige exploitatie van het bedrijventerrein in de Harnaschpolder. Het bedrag (€ 181.594,-) dat door Delft en Schipluiden reeds als subsidie beschikbaar is gesteld aan Agrarisch Natuurvereniging "Vockestaert" wordt in mindering gebracht op het totaalbedrag.

Als er in de toekomst gebruik wordt gemaakt van private middelen die beschikbaar komen, dan bieden de statuten daar nu al ruimte voor.

Zie verder in de bijlage voor de statuten voor de op te richten stichting.

3. Organisatiestructuur stichting

Samenstelling en zeggenschap stichtingsbestuur

De bestuursfuncties worden vervuld door vertegenwoordigers vanuit de colleges (wethouders). Dit heeft als voordeel dat zij politiek betrokken zijn. Voor wat betreft de verdeling van functies kan er onderscheid gemaakt worden tussen de voorzitter en de overige bestuursleden die ambtelijke ondersteund worden. Voor de voorzitter wordt gedacht aan een collegelid vanuit de nieuwe gemeente Midden-Delfland, aangezien in de overeenkomsten Schipluiden wordt aangewezen voor het beheer en de uitvoering van Groenfonds. Op die manier kan de Midden-Delfland gemeente fungeren als trekker en aanjager van ontwikkelingen in het gebied. Hierbij hebben de overige bestuursleden (dus de overige gemeenten) een belangrijke invloed. Niet alleen omdat zij geldschietter zijn, maar ook omdat zij belang hebben bij een aantrekkelijk buitengebied voor hun burgers. Beslissingen vinden dus plaats op basis van unanimiteit. Voor wat betreft de stemverhouding geldt het pariteitsprincipe.

Als in de toekomst meer partijen (wellicht ook private) toetreden tot het fonds, zal er wellicht onderscheid gemaakt moeten worden tussen de verschillende deelnemers. Er kan bijvoorbeeld onderscheid gemaakt worden tussen de oprichters en de partijen die later inspringen. Of er kan onderscheid gemaakt worden naar gelang de hoogte van de bijdrage (voor gemeenten is dit bedrag gerelateerd aan het aantal inwoners). Een voorbeeld van mogelijk onderscheid in de toekomst is de volgende driedeling: oprichters, deelnemers en sponsors. In de statuten wordt er met deze ontwikkeling rekening gehouden.

Maatschappelijke betrokkenheid: Raad van Advies

Een stichting heeft organen met bepaalde taken en bevoegdheden. Voor het Groenfonds Midden-Delfland wordt gedacht aan een Raad van Advies, die zorgt voor de maatschappelijke betrokkenheid en deskundig advies. Deze raad kan het stichtingsbestuur gevraagd en ongevraagd adviseren. Er zal in ieder geval advies worden gevraagd over het jaarplan (incl. begroting), jaarverslag (incl. jaarrekening) en vanzelfsprekend de subsidieaanvragen. Dit advies is wel zwaarwegend, maar niet bindend.

De ondersteuning van de Raad van Advies vindt plaats door een ambtenaar van de nieuwe gemeente Midden-Delfland. De samenstelling van de raad van advies bestaat uit zgn. interne en externe vertegenwoordigers van diverse maatschappelijke groeperingen. Bij "intern": wordt gedacht aan vertegenwoordigers vanuit verschillende maatschappelijke organisaties uit Midden-Delfland zelf. Bij "extern" wordt gedacht aan landelijke, inhoudelijk deskundige organisaties. De "internen" zijn nauw betrokken bij Midden-Delfland en goed op de hoogte van de situatie in het gebied. De "externen" hebben een bredere blik: ze kunnen meer afstand nemen en bovendien zijn ze op de hoogte van landelijke ontwikkelingen. In de bijlage wordt een voorstel gedaan voor de samenstelling van de Raad van Advies.

Verder moet natuurlijk voorkomen worden dat als er vanuit het stichtingsbestuur een advies voor een subsidieaanvraag gevraagd wordt, een vertegenwoordiger vanuit een organisatie over zijn eigen aanvraag moet adviseren. Daarom zal in zulke gevallen vanzelfsprekend diegene niet over zijn eigen subsidieaanvraag kunnen adviseren.

Ondersteuning

De ambtelijke ondersteuning voor het stichtingsbestuur en de Raad van Advies vindt plaats op kosten van de betrokken gemeentebegrotingen, maar niet ten laste van het Groenfonds. Uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk geld naar het gebied gaat en zo weinig mogelijk naar de uitvoeringsstructuur. Aangezien het beheer van het fonds in handen is van de gemeente Midden-Delfland, wordt geadviseerd de ambtenaar vanuit deze organisatie in te vullen. De kosten voor de ondersteuning worden doorberekend naar de overige deelnemers.

Democratische en maatschappelijke verantwoording bestede middelen

De vraag is hoe de democratische controle op de stichting gewaarborgd kan worden. Ten eerste nemen vertegenwoordigers vanuit het college (wethouders) zitting in het bestuur. Ten tweede worden jaarplannen (incl. begrotingen) en jaarverslagen (incl. jaarrekeningen) ter goedkeuring aangeboden aan de colleges en gemeenteraden van de betrokken gemeenten. De Raad van Advies zorgt voor de maatschappelijke betrokkenheid.

4. Uitvoeringsstructuur van het Groenfonds

Doelstellingen Groenfonds Midden-Delfland

In de notitie "Voor wie wacht, komt alles steeds te laat" (zie bijlage) zijn twee doelstellingen geformuleerd voor het Groenfonds:

1. Instandhouding van het open agrarisch cultuurlandschap
2. Verbeteren van de relatie stad en platteland.

Van te voren wordt de bestedingsverhouding tussen de twee doelen niet afgesproken. Veelal dienen de bestedingen beide doelen; een onderscheid zou daarom kunstmatig zijn. Het is het stichtingsbestuur dat bepaalt hoe zij de gelden optimaal wil inzetten. De gemeenten kunnen invloed uitoefenen op de stichting doordat zij de bestuursleden leveren voor het stichtingsbestuur en jaarplannen en jaarverslagen goedkeuren.

Uitwerking van deze doelstellingen: Jaarplan (incl. begroting) en jaarverslag (incl. jaarrekening)

De stichting werkt in een jaarplan een bestedingskader uit met daarin een nadere uitwerking van de bestedingsdoelen en beoordelingscriteria voor besteding van fondsmiddelen. Bij dit jaarplan hoort vanzelfsprekend een begroting. Na afloop wordt een jaarrekening overlegd.

Een relatief klein deel van de Groenfondsgelden (in totaal € 181.594,-) is reeds uitgegeven; het gaat hierbij om subsidie voor Agrarisch Natuurvereniging "Vockestaert" die de gemeenteraden van Delft en Schipluiden reeds hebben goedgekeurd. Deze subsidie is bedoeld voor de ontwikkeling

van zgn. Groene Diensten (een puntensysteem incl. wandelpadenplan en het professionaliseren van de Agrarisch Natuurvereniging Vockestaert). Daarbij worden andere subsidiemogelijkheden open gehouden. Gezien het belang van deze ontwikkeling zal dit beleid door de stichting worden voortgezet.

Uitgangspunten wijze van opereren: actief en in samenwerking met lokale organisaties

In de initiatieffase en definitiefase was het Groenfonds een top-down initiatief vanuit de gemeenten Schipluiden en Delft. De uitwerking van de ideeën door Agrarisch Natuurvereniging "Vockestaert" en de WLTO is daarentegen juist bottom-up. Ook vanuit andere organisaties uit de streek wordt er meegedacht over het Groenfonds. Daarom is het zaak de grote lijnen top-down neer te zetten, maar de uitwerking bottom-up. Zo bepalen de betrokken overheden in grote lijnen het beleid voor wat betreft het Groenfonds (en daarmee de gewenste ontwikkelingen), maar worden deze ontwikkelingen vanuit het gebied zelf ingevuld (waardoor de overheid feeling houdt met de streek).

Het is de bedoeling dat het stichtingsbestuur de middelen die haar jaarlijks ter beschikking staan, actief inzet voor het realiseren van haar doelen. Met actief wordt bedoeld dat de stichting vanuit een visie op de gewenste ontwikkelingen in het gebied samenwerking ontplooit met partners (bijvoorbeeld Agrarisch Natuurvereniging "Vockestaert" en de Midden-Delflandvereniging) om die gewenste ontwikkelingen te realiseren.

Passieve aanvragen worden niet uitgesloten. Er komt een beoordelingskader (subsidieverordening) voor passieve aanvragen van fondsmiddelen. Het is dus belangrijk dat de voorwaarden voor subsidie helder geformuleerd worden.

Voor dit beleid is het ook belangrijk dat er afstemming plaats vindt met het DOP/NOAP-fonds dat beheerd wordt door het recreatieschap Midden-Delfland.

Werkgebied

Als werkgebied wordt het Rijksbufferzonegebied voorgesteld (zie bijlage). Overwegingen hierbij zijn dat het fonds staat voor het behoud van het open agrarisch cultuurlandschap en dit hele landschap van Midden-Delfland door deze begrenzing wordt gedekt.

Het streven is dat andere gemeenten in de toekomst ook gaan bijdragen aan het fonds. Het fonds zal immers in het gehele bufferzonegebied worden ingezet, inclusief de gebiedsdelen die grenzen aan de nieuwe gemeente Midden-Delfland. Voor de niet deelnemende gemeenten is het belang van een aantrekkelijk aangrenzend landschap natuurlijk net zo groot als voor de nu al deelnemende gemeenten.

5. Uitgangspunten bestedingen

Bestedingstermijn

Voorgesteld wordt een fonds in het leven te roepen voor onbepaalde tijd. De doelen van het fonds vereisen een lange termijn horizon (tenminste één generatie). Het cultuurlandschap verdient continue zorg en heeft aan een eenmalige krachtige impuls niet genoeg. Bovendien zijn (agrarische) bedrijven en organisaties bij het bepalen van hun toekomstplannen gebaat bij continuïteit.

Rendement

Het vermogen van het Groenfonds is nu reeds bekend (zie: Oprichten: statuten). Voor de bestedingen kan gekozen worden voor een output of een input gestuurde benadering. Bij een output gestuurde benadering wordt uitgegaan van de in het fonds beschikbare middelen. Voor de continuïteit is een zeker rendement van deze middelen belangrijk. Dit is zeker belangrijk bij de betaling van zgn. groene diensten. Door te kiezen voor beleggingsprofiel met een laag risico is het rendement weliswaar laag, maar wel zoveel mogelijk veilig gesteld. Dit in tegenstelling tot een input gestuurde benadering waarbij de doelen centraal staan. Deze doelen zijn voor het groenfonds nu weliswaar globaal bekend, maar moeten door het stichtingsbestuur nog verder uitgewerkt worden. In de toekomst is het voorstelbaar dat voor de door het stichtingsbestuur uitgewerkte doelen extra financiële middelen nodig zijn. Op dit moment wordt gedacht aan andere gemeenten, maar ook aan private partijen als potentiële geldschietters.

Co-financiering of 100% financiering

De stichting kan 100% financiering aanbieden. Co-financiering wordt niet uitgesloten en moet in bepaalde gevallen zelfs nagestreefd worden. Het streven is namelijk om zoveel mogelijk geld naar het gebied zelf te laten gaan en zo weinig mogelijk naar andere zaken. Voor de uitwerking van ideeën kunnen bijvoorbeeld subsidies van bijv. de provincie Zuid-Holland worden gebruikt.

6. Voorwaarden Europese commissie

De inzet van gemeenschapsgelden bij betaling van ondernemers (bedoeld wordt m.n. agrariërs) moet wel aan de voorwaarden van de Europese commissie voldoen (zgn. '*Brussel proof*') zoals: ruimte voor mededinging en geen subsidie maar betaling voor groene diensten.

Bijlage:

- Conceptstatuten
- Notitie "Voor wie wacht komt alles steeds te laat" (goedgekeurd door de gemeenteraden van Delft en Schipluiden).
- Kaart gemeente Midden-Delfland, incl. grenzen rijksbufferzonegebied
- Advies Cap Gemini
- Voorstel samenstelling Raad van Advies
- Route Democratische controle